

Sametinget
Ávjovárgeaidnu 50
9730 KARASJOK

Dato: 19.06.2018

Vår ref: 18/02834-1

Deres ref:

Innspill til Sametingets budsjett for 2019

Med dette oversender Samisk kirkeråd innspill til Sametingsbudsjettet 2019 med utgangspunkt i strategiske behov i samisk kirkeliv. Det vises til gjeldende administrative samarbeidsavtale mellom Sametinget og Samisk kirkeråd som omhandler et årlig administrativt kontaktmøte mellom Sametinget og Samisk kirkeråd. Om formålet med møtet heter det bl.a. at "dette bør gi rom for mulig samordning av satsningsområder mellom Samisk kirkeråd og Sametinget". Samisk kirkeråd oversender sitt budsjettinnspill med henvisning til dette.

Innledende kommentarer

Samisk kirkeråd har som Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv som hovedoppgave "å fremme verne og samordne samisk kirkeliv i Den norske kirke" (jf. SKRs statutter). I lys av dette overordnede ansvaret løfter Samisk kirkeråd i fortsettelsen fram strategisk viktige tiltak for styrking av samisk kirkeliv, også der andre enn Samisk kirkeråd er hovedansvarlig for tiltaket. Dette er grunnen til at noen av innspillene nedenfor dreier seg om tiltak der Samisk kirkeråd ikke har direkte oppfølgingsansvar, men har ansvar for å stimulere til at tiltak iverksettes. Tiltakene som løftes fram er forankret i prioriteringene i *Strategiplan for samisk kirkeliv* vedtatt av Kirkemøtet i 2011. Til Sametingets orientering har Kirkerådet forlenget handlingsplanperioden til ut 2018. Samisk kirkeråd forbereder imidlertid sak om revisjon av *Strategiplan for samisk kirkeliv* som ventes å bli behandlet på Kirkemøtet i 2019. Vi har sendt den reviderte versjonen på høring til blant annet Sametinget og håper på tilbakemeldinger fra dere.

I sin behandling av *Strategiplan for samisk kirkeliv* (sak SP 35-10) anerkjente Sametinget samisk kirkeliv som en viktig del av samisk samfunns- og kulturliv: «Kirken har og har hatt en sentral plass hos mange samer. Foruten å være et trossamfunn har kirken også vært en viktig bærer av språklige, kulturelle og religiøse tradisjoner som har samlet mennesker i livets ulike faser. Størstedelen av den samiske befolkningen er medlemmer av Den norske kirke. Sentrale kirkespørsmål er derfor en viktig sak for det samiske samfunnet i alle deler av landet.» I dette perspektivet er det naturlig at styrking og utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsnivå også inkluderer det kirkelige området.

Budsjettinnspill Samisk kirkeråd

1 Sørsamiske og lulesamiske bibeloversettelser

Samiske bibeloversettelser ivaretas i Norge av Bibelselskapet i samarbeid med bibelselskapene i nabolandene. Nordsamisk bibeloversettelse er i slutfasen og den ventes utgitt i 2019. Når det gjelder de andre samiske språkene har Det norske bibelselskap prosjektlederansvaret for det sørsamiske bibeloversettelsesprosjektet, mens Svenska Bibelsällskapet har prosjektlederansvaret for det lulesamiske prosjektet. Det norske bibelselskapet samarbeider tett med dette som prosjektpartner, og det er også norske samisktalende med i prosjektet både som oversettere og i ulike kvalitetssikringsroller.

Samisk kirkeråd viser til budsjettinnspill 2018 hvor sørsamisk og lulesamisk bibelprosjekter ble beskrevet. Begge prosjektene har god progresjon, noe som vil bli ytterligere beskrevet i søknader fra bibelselskapene. Samisk kirkeråds generalsekretær sitter i styringsgruppen til det lulesamiske oversettelsesprosjektet, sammen med Sør-Hålogaland bispedømme, Svenska kyrkan og Det norske Bibelselskapet. Samisk kirkeråds generalsekretær er også med i styringsgruppen for det sørsamiske prosjektet, sammen med representant fra Svenska kyrkan og fra Bibelsällskapet i Sverige.

Bibeltekster har sin naturlige plass i de sentrale livsritualene som forvaltes av kirken: dåp, vigsel og begravelse. I vår tid har kirken også vist seg å fungere som et viktig sted for samling og bearbeidelse i forbindelse med kriser og katastrofer, hvor tekster har spilt en stor rolle. Bibeltekster er en viktig kilde til språk og kultur i det samiske folkets kulturkrets. Bibelen er en kulturtekst med høy status og lang levetid, med bruksområder både i hjem, skole og kirke.

I Strategiplan for samisk kirkeliv er det fastslått som en sentral rettighet for alle mennesker å kunne høre og bruke sentrale, livsfortolkende tekster på ens eget morsmål i viktige og sårbare livssituasjoner. Bibelteksten er en viktig kilde for kulturell utfoldelse, både i litteratur og musikk. Bibeltekster som allerede er oversatt til de samiske språkene er inspirasjon for ulike kunst- og kulturuttrykk.

Kirken er en av de viktigste møteplassene på tvers av alder, og samiske bibeltekster brukes i dag alle aldersgrupper, fra barn i trosopplæringsalder til eldre. Bibelen er også en sentral tekst i skolens KRLE-undervisning. I møte med andre religioner og livssyn er det viktig at elevene har kunnskap om Bibelens innhold og tradisjonelle rolle i våre land og kulturer. Det er derfor lagt mye vekt på kjennskapen til sentrale bibeltekster i KRLE-undervisningen. Disse tekstene sammenfaller i stor grad med tekster som brukes i kirkelige handlinger og gudstjenester.

Samtidig har Bibelen og arbeid med det bibelske språket en samfunnsmessig betydning som går langt ut over det kirkelige. Prosjektene er mer enn et oversettelsesprosjekter og må også vurderes i et språkutviklings- og kulturperspektiv. Gjennom arbeidet blir det nødvendig å arbeide med nyskaping av terminologi som også går utover kirkelig fraseologi, arbeidet med normering av språkene blir bedre. Arbeid med bibeloversettelser bidrar vesentlig til å videreføre og fornye den samiske språkarven til nye generasjoner.

Oversettelsesprosjektene har også gjort at flere har fått ytterligere kompetanse og motivasjon til å fortsette med oversetting, terminologiutvikling, tolking og arbeid med samisk språk på andre samfunnsområder. Slik vil også kompetansen fra bibeloversettingsarbeid være til støtte i blant annet arbeidet med oppfølgingen av utredningen Hjertespråket.

Samisk bibeloversettelsesarbeid er blant Sametingets prioriterte formål i 2018. Det er vi fra Samisk kirkeråd glad for, og vi vil henstille til at Sametinget også prioriterer bibeloversettelse i sitt budsjett for 2019.

Vi er kjent med at det vil komme en ny søknad fra Bibelselskapet i tråd med de signalene Samisk kirkeråd har spilt inn til Sametinget.

For 2019 vil det være et behov for kr 300 000 i støtte fra Sametinget til lulesamisk bibeloversettingsprosjekt, og kr 300 000 til sørsamisk bibeloversettingsprosjekt.

D

3. Landsdekkende samisk konfirmantleir

En årlig landsdekkende samisk konfirmantleir for Den norske kirke ble etablert i 2014 av Samisk kirkeråd. Leiren er nå gjennomført 5 ganger og gode rammer er etablert. Samisk kirkeråd har en samarbeidsavtale om tiltaket, som inkluderer de tre nordligste bispedømmerådene. I avtalen er følgende mål etablert:

Målet er å skape en inkluderende arena for samiske konfirmanter fra hele landet og alle tre samiske språkområder, der de unge:

- opplever sin kulturelle og språklige tilhørighet og identitet ivarettatt og styrket i et flergenerasjonsperspektiv
- blir kjent med mangfoldet i samiske kristendomstradisjoner
- stimuleres til livstolkning og livsmestring i lys av kristen tro, og
- støttes i / myndiggjøres til engasjement i kirke og samfunn.

Tiltaket skal etterstrebe samisk selvrepresentasjon og myndiggjøring av samisk kirkeliv i utforming og gjennomføring av konfirmantleiren, og vektlegge bruk av samiske språk.

[...]

Samisk konfirmantleir retter seg mot samiske konfirmanter i alle menigheter i Den norske kirke, uavhengig av individuelt språk og hvor i landet de bor.

Konfirmantleiren forutsetter at alle offisielle samiske språkområder / språkgrupper (nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk) skal være representert blant leirdeltakerne.

Etter hver leir gjennomfører vi en evaluering blant ungdommene og blant de voksne som deltar på leiren. Vi får tilbakemeldinger om at tiltaket oppleves av ungdommene som en viktig arena for å få styrket sin samiske identitet, og sin identitet som kristen i en samisk kontekst. Vi er også fornøyd med den metoden som vi har utviklet med synliggjøring og bruk av flere samisk språk. Vi ser at vi både får ungdommene til å prøve å bruke flere samisk språk, og de får også mer kunnskap og mer bevissthet omkring at vi har flere samisk språk i Sápmi, at de er en verdi og at alle språk skal synes. Vi ser også at det er med på å gi ungdommene mer kunnskap om hvordan situasjonen til de ulike samiske språkene er, noe som er med på å øke solidariteten blant de unge. Som nevnt på vårt årlige møte, så kommer vi gjerne for å dele våre erfaringer fra dette arbeidet dersom det er ønskelig fra deres side.

Samisk kirkeråd er takknemlig for å ha mottatt støtte til tiltaket i 2018 og vi signaliserer at tilsvarende søknad vil komme for tiltaket i 2019.

Tiltaket har et forventet totalbudsjett på kr 300 000. Anslagsvis kr 200 000 forutsettes dekket av Samisk kirkeråd, kr 20 000 av egenandeler fra menighetene og kr 80 000 i støtte fra Sametinget.

Det er behov for kr 80 000 i støtte fra Sametinget til Samisk konfirmantleir i 2019.

4. Vitalisering av samiske salmesangtradisjoner

Den tradisjonelle samiske sangformen er fra gammelt av joik. Med kristningen av samene ble joiken dømt som synd og etter hvert forbudt. Mye av sangteknikken og måten å forholde seg til sang, ble likevel videreført i salmesangen. Denne har utviklet seg helt fram til i dag og praktiseres fortsatt i en levende tradisjon med muntlig overlevering. Salmene er i dag en like naturlig del av den musikalske hverdagen til mange samer som joiken er. Det er derfor grunnlag for å si at også den tradisjonelle åndelige salmesangen er samisk tradisjonsmusikk som må bevares og videreutvikles. I Nord-Norge holdes den ved like av de store læstadianske forsamlingene, forsangertradisjonen og en lang tradisjon for muntlig overføring uten bruk av instrumenter. Samisk kirkeråd har uttalt at man er bekymret for en tilbakegang av den tradisjonelle samiske salmesangformen (SKR 23/15).

Derfor er det spesielt viktig å legge til rette for at den samiske salmesangtradisjonen kan føres videre. Salmesangen er i dag en identitetsbærer for et urfolk som lenge var utsatt for sterk fornorskning av stat og kirke.

Samisk kirkeråd ønsker å bidra til en vitalisering og videreutvikling av denne tradisjonen. Dette er bakgrunnen for at Samisk kirkeråd i noen år nå har lyst ut prosjektmidler som bidrar til tradisjonsoverføring og styrking av samiske salmesangformer. Vi ser at selv om vi ikke kan tildele så store midler til hvert prosjekt, så er interessen økende, og mange har lyst å bidra til at salmesangen vitaliseres. Et meget viktig poeng for oss er også at disse midlene bidrar også til å skape arenaer for samisk språk.

I tillegg til møteplasser så trengs det også et arbeidsverktøy for musikere; en koralbok som er spesielt utviklet for å støtte opp om den tradisjonelle samiske salmesangen. Det er dessuten behov for å utvikle satstyper som ivaretar den særegne estetikk som finnes i den samiske salmesangen som har vært praktisert uten bruk av instrumenter, disse er sterkt preget av annen samisk tradisjonell musikk som joik. Koralbokprosjektet vil utvikle slike satstyper. Derfor vil et slikt prosjekt også ha effekter for andre musikkfaglige miljøer som arbeider med samisk tradisjonsmusikk, og da spesielt joik og andre samiske tonearter.

Samisk kirkeråd er takknemlig for å ha mottatt støtte til tiltaket til nå og vi signaliserer at søknad også vil komme for tiltaket i 2019.

Behovet for 2019 vil være 150 000 kr.

5. Stipendordning for samisktalende som tar kirkelig utdanning

Mange samer har en nær tilknytning til kristen tro og til kirka. Ekstra tydelig blir denne tilknytningen ved store livshendelser som fødsel, ekteskap og død. For den norske kirke er det viktig at samisk kirkeliv har en selvfølgelig plass i den norske kirka. Derfor er det viktig at vi har kirkelige ansatte som kan samisk språk og som kjenner samiske kristne tradisjoner. Samisk kirkeråd vil derfor oppfordre Sametinget til å inkludere kirkelige utdanninger (prest, kateket, diakon, kantor) i sin stipendordning neste gang prioriteringene vurderes.

6. Diakonale tiltak for innsatte samer og deres pårørende

I fjor påpekte Samisk kirkeråd behovet for tiltak for samiske innsatte i fengsler. Samisk kirkeråd vil fortsatt oppfordre Sametinget å sette av midler til prosjekter som går på metodeutvikling og kompetanseheving av oppfølging av samiske innsatte, rusmisbrukere og deres pårørende. Vi ber også om at Sametinget tar opp behovet for ekstra ressurser med Kriminalomsorgsdirektoratet og Kriminalomsorgen region nord slik at man kan få utviklet tiltak for samiske innsatte, tidligere innsatte og deres pårørende.

7. Midler til tiltak som kan støtte opp under sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid

Stortinget vedtok 14. Juni 2018 å nedsette en sannhets- og forsoningskommisjon som skal granske fornorskingspolitikk og urett begått overfor samer, kvener og norskfinner. Samisk kirkeråd er glad for vedtaket og vil takke Sametinget for det arbeidet som er gjort i forkant av opprettelsen, spesielt med de åpne folkemøtene som er arrangert. Slike møteplasser er viktige for å øke kunnskapen blant folk om hva en slik kommisjon er og hva den kan gjøre. For at kommisjonen skal lykkes, så må flere institusjoner og organisasjoner bidra til det arbeidet. Det kan være både kunnskapsdeling og det å skape møteplasser for mennesker. Samisk kirkeråd ser at kirkens diakonale tjeneste må rustes for å møte mennesker som kan ha behov for samtaler før og etter kommisjonens arbeid. Dette er noe vi tar ansvar for. En slik opprustning av kompetanse kan også være nødvendig i andre sektorer. Samisk kirkeråd ber derfor Sametinget vurdere muligheten for å sette av midler som institusjoner og organisasjoner kan søke på for å bidra til ulike tiltak som kan støtte opp under sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid.

Samisk kirkeråd vil med dette takke for god dialog med Sametinget og oppfordre til at Sametinget tar med seg innspillene ovenfor i det videre budsjettarbeidet. Dersom det skulle være spørsmål er vi tilgjengelige for nærmere informasjon.

Med vennlig hilsen

Risten Turi Aleksandersen
Generalsekretær, Samisk kirkeråd

Vidar Andersen
Førstekonsulent; Samisk kirkeråd

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Sametinget

Ávjovárgeaidnu 50 9730 KARASJOK